

Solna- elfiske Igelbäcken

På uppdrag av Solna stad, för Igelbäckens vattensamverkan, genomförde Norconsult den 25e september 2023 elfiske på tre lokaler i Igelbäcken. De lokaler som elfiskades var de som finns beskrivna i Bilaga 1 i Miljöövervakningsprogrammet för Igelbäcken.

Samtliga elfisken är inrapporterade till datavärd.

Den 25e september var det klart till mulet väder, vattenflödet var lågt och vid Eggeby var vattnet mycket grumligt. Vattnet höll en temperatur på 12°C.

1.1 Bakgrund Grönling i Igelbäcken

Igelbäcken inhyser Stockholmsregionens enda förekomst av grönling. Arten betraktas som regionalt skyddsvärd och har tidigare varit nationellt rödlistad. Grönlingen är stationär i Igelbäcken och återfinns på strömmande sträckor i vattendraget. Grönlingen är även beroende av dessa strömmande vatten för att kunna reproducera sig. Fisken finns på flera platser längst med bäcken. Det är dessa som primärt ingår i miljöövervakningsprogrammet. Igelbäcken är lång men har trots detta få strömmande sträckor men där dessa finns eller skapas genom biotopvård har grönlingen etablerat sig. Bäver finns även i bäcken och deras dämmen skapar vandringshinder och i flera fall har de få strömsträckor som funnits försvunnit på grund av att bävers dämmen förändrar vattenflödet från strömmande till sjöliknade miljöer. Då har grönlingen mer eller mindre försvunnit från lokalen och nu återfinns där gädda och abborre i stället.

Elfiske genomförs som en del i den miljöövervakning som genomförs årligen i Igelbäcken. Elfiske har genomförts i Igelbäcken sedan 1998.

Sammanfattning/Slutsats

1.2 Ulriksdal- Sörentorp

Vattenflödet var lågt på lokalen med ett medeldjup på 7 cm varav det högsta djupet var 15 cm i den övre delen av lokalen. Total fångades 9 grönlingar. Den minsta mättes till 41 mm och den största till 104 mm. Utöver Grönling fångades även en gädda och 6st signalkräftor. Flera kräftor sågs men kunde inte fångas. De som kom upp på elfisket avlivades och sattes inte tillbaka i bäcken enligt det dispensbeslut som erhållits för uppdraget.

Figur 1 Mindre gädda fångades på lokalen Ulriskdal-Sörentorp. Foto: Norconsult

Figur 2 Grönling Igelbäcken. Foto: Solna stad

Tidigare år har mindre håv används av en person som gått bakom elfiskaren för att få upp även de minsta fiskarna. Detta elfiske gjordes enligt standardiserat elfiske med endast en håv. Dock sågs inga fler grönlingar än de som kom upp det vill säga att bedömningen är att det inte missades några som kunde ha tagits upp av en mindre håv.

1.2.1 Elfiskeresultat 2021-2023 Ulriksdal-Sörentorp

Tabell 1 Elfiskeresultat mellan 2021 och 2023 vid provpunkten Ulriksdal-Sörentorp.

År	Grönling	Signalkräfta	Gädda	Abborre
2021	9	53	1	
2022	35	19	1	4
2023	9	6	1	

Resultaten har varierat under åren och årets varma period under maj-juni, som också är Grönlingens lekperiod, kan vara bidragande till att det inte återfångades så många årsungar av grönlingen. Två av de totalt nio som fångades var under 50 mm stora och kan antas vara årsyngel. Litteraturen säger att Grönlingens yngel växer ca 3–4 cm första året. Den höga temperaturen i juni kan dock ha bidragit till en snabbare kläckning och en god utveckling av de yngel som överlevt.

Det finns också gott om signalkräfter på sträckan som både kan livnära sig på Grönlingens rom och mindre yngel. Den generellt låga vattenföringen i bäcken gör det svårt för fiskarna att ha något större livsutrymme. Under juli-augusti var det ändå god vattenföring i bäcken men leken var då för Grönlingen redan över.

1.3 Eggeby

Vattnet var mycket grumligt vid Eggeby. Vattenflödet var även lågt på lokalen med ett medeldjup på 24 cm varav det högsta djupet var 60 cm. Ett tidigare bäverdämme var troligtvis borttaget i närtid på lokalen. Uppströms där dämmet legat var det en större sedimentansamling och ingen fisk utan det som fångades var endast nedströms det före detta bäverdämnet.

Totalt fångades 4 grönlingar som var mellan 55–77 cm långa. 9 abborrar och en större gädda på 310 mm fångades. Ett mindre antal signalkräfter fångades också och avlivades på plats. Även ett årsyngel av mört på 47 mm fångades.

Figur 3 Större gädda fångades på lokalen Eggeby

1.3.1 Elfiskeresultat 2021-2023 Eggeby

Tabell 2 Elfiskeresultat mellan 2021 och 2023 vi provpunkten Eggeby

År	Grönling	Signalkräfta	Gädda	Abborre	Mört
2021	11	23	2	4	-
2022	7	6	2	4	1
2023	4	3	1	9	1

Resultaten har varierat under åren och årets varma period under maj-juni, som också är grönlingens lekperiod, kan vara bidragande till att det inte återfångades så många årsungar av grönlingen. Inga under 50 mm fångades. Bäverdämnet, oklart hur länge det funnits på platsen, har helt klart bidragit till att mindre vatten flödat i bäcken särskilt under maj-juni det vill säga under grönlingen lekperiod. Den stora sedimentbanken som samlats uppströms det nu före detta dämnet har gett provfiskelokalen ett annat utseende än tidigare år. På sedimentbankarna återfångades ingen fisk utan samtliga fångades på den kortare sträckan nedströms.

1.4 Nedströms dämme Säbysjön

Denna lokal ligger inte direkt nedströms dämnet vid Säbysjön utan inne i kohagen, från vägtrumma under en övergång, och ca 50 m uppströms den (Figur 4). Troligtvis är detta lokalen som heter N Barkarby flygfält i elfiskeregistret. Det är denna lokal som fiskats de senaste åren enligt förra utföraren och kommunen. Så därför fiskades det här även detta år. Data rapporteras in på lokalen som heter N Barkarby flygfält.

Figur 4 Lokalen för elfiske i Järfälla som fiskades 2023.

Tyvärre fångades ingen fisk. Det sågs en större fisk som troligtvis var en gädda men annars var det tomt på fisk. Sträckan är fint beskuggad och det ligger mycket organiskt material på botten och vattendjupet var inte mer än 20–30 cm. Dåligt med stenmaterial men gott om ved.

1.4.1 Elfiskeresultat 2021-2023

Tabell 3 Elfiskeresultat 2021 och 2023. År 2022 fiskades inte denna lokal.

År	Grönling	Signalkräfta	Gädda	Abborre	Mört
2021			2	7	
2022					
2023	-	-	-	-	-

Vad nollfångsten beror på är svårt att veta men det kan bero på de varma sommarmånaderna maj-juni då det kanske var nolltappning från Säbysjön som ligger uppströms. Det erinrades ingen distinkt lukt i vattnet som kan uppstå vid total syrebrist eller vid någon slags utsläpp. Vattenfärgen var också klar och inte grumlig eller onormal utifrån avrinningsområdets användning.

På lokalen har det inte funnits grönling sedan elfisket påbörjades här 1998. Försök att flytta grönlingar hit har gjorts men dessa har inte lyckats etablerat sig.

2 Sammanfattning

Grönlingspopulationen har varierat på lokalerna mellan åren. Det finns många faktorer som påverkar men de främsta verkar vara vattenflöde och populationen av signalkräftar. Den lokalen som ändå verkar vara mest stabil är den nedersta av de tre lokalerna som fiskades 2023. Den som heter Ulriksdal/Sörentorp. Den fiskas även årligen enligt det miljöövervakningsprogram som följs. Den är också en av de få beskuggade strömsträckor som finns i Igelbäcken. Här finns troligtvis Grönlingen på hela sträckan från slottet och upp till bäverdämet strax nedströms E4an. Men till störst antal vid denna provfiskelokal där vattnet strömmar som mest.

Det har funnits fler strömsträckor men bäverns aktivitet gör att flera av dessa har försvunnit eller försämrats. Vid Eggeby där ett bäverdäme nyligen tagits bort fanns nu en stor sedimentbank vilken skulle behövas tas bort för att återställa den strömsträcka som funnits där. Lokalen i Barkarby, långt upp i systemet har aldrig haft en grönling population enligt tidigare elfisken men är en potentiellt fin strömmande lokal för grönling. Att det inte fångades någon fisk alls där detta år kan bero på att det troligtvis varit torrt i bäcken under sommarens första del och att det inte hunnit återetablerats någon fisk där efter det. Det är troligtvis fisk som "trillar" ur Säbysjön, över dämet och ner i bäcken.

Generellt finns Grönlingen i Igelbäcken upp till Eggeby, uppströms utgörs fiskpopulationen av gädda och abborre.

4	2023-11-02	PM elfiske 2023	Linda Svensson	Veronica Gelland Boström	Marie Amid
3	2023-10-18	PM elfiske 2023	Linda Svensson	Marie Amid	
2	2023-10-04	PM elfiske 2023	Linda Svensson	Marie Amid	
1	2023-09-26	PM elfiske 2023	Linda Svensson		
Version	Datum	Beskrivning	Upprättat	Granskat	Godkänt

Detta dokument är framtaget av Norconsult AB som del av det uppdrag dokumentet gäller. Upphovsrätten tillhör Norconsult. Beställaren har, om inte annat avtalats, endast rätt att använda och kopiera redovisat uppdragsresultat för uppdragets avsedda ändamål.

